

Beleidsnota Dierenwelzijn gemeente Buren 2025-2035

Voorwoord

Dieren zijn niet weg te denken uit ons dagelijks leven. Ze maken deel uit van onze gezinnen, geven structuur op zorgboerderijen en brengen leven in onze dorpen en buitengebieden. Hoe we met dieren omgaan, laat zien wat we belangrijk vinden – als mensen én als gemeente.

In deze nota leggen we vast wat we als gemeente Buren verstaan onder dierenwelzijn en welke rol we hierin willen spelen. Het gaat niet alleen om wettelijke taken, maar ook om bewustwording, samenwerking en respectvol samenleven met dier én mens.

De totstandkoming van deze nota is mede mogelijk gemaakt dankzij gesprekken met betrokken inwoners, organisaties en professionals. Hun ervaring en betrokkenheid geven richting aan dit beleid – waarvoor veel dank.

We hopen met deze nota een stevige, maar toegankelijke basis te leggen voor verdere stappen op het gebied van dierenwelzijn. Want zorgen voor dieren is iets wat we samen doen.

Wilma Alink

Wethouder Dierenwelzijn

Leeswijzer

Voor u ligt de Beleidsnota Dierenwelzijn van de gemeente Buren.

In deze nota beschrijven we welke rol we hebben ten aanzien van dieren in onze gemeente. We geven een overzicht van de wettelijke context^[1]

, beschrijven welke taak we daarin als gemeente zien en welke rol we daarin willen pakken.

Naast wettelijke taken zijn er tal van situaties waarin de gemeente Buren of haar inwoners met dieren te maken krijgen. De meest voorkomende zijn in deze nota beschreven, om te informeren over onze uitgangspunten, werkzaamheden of rol van inwoners en andere organisaties.

We beschrijven deze onderwerpen aan de hand van vijf categorieën:

- Gehouden dieren
- Vrijlevende dieren
- Dieren in nood
- Potentieel gevaarlijke dieren en overlast
- Evenementen met dieren

[1] Disclaimer: wet- en regelgeving wijzigt regelmatig. De inhoud van deze nota is actueel op het moment van vaststellen door de gemeenteraad van Buren (september 2025).

1 Inleiding

Dieren en mensen zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. We hebben huisdieren en genieten van de dieren in de natuur. Soms ondervinden mens en dier ook overlast van elkaar. Het is belangrijk om met zorg en aandacht met dieren om te gaan en hun waarde steeds voor ogen te houden.

Gemeenten hebben een rol in een goede omgang met dieren, het opvangen van dieren in nood en stimuleren van dierenwelzijn. Die rol komt deels voort uit wettelijke taken waar gemeenten mee belast zijn. Daarnaast kunnen gemeenten de omgang met dieren meewegen in beleidskeuzes en nagaan welke gevolgen een keuze voor dieren kan hebben, in positieve en negatieve zin. Daarin is diervriendelijk handelen het uitgangspunt, mits dat redelijkerwijs mogelijk is.

In de gemeente Buren vinden we dieren en hun welzijn belangrijk. De gemeente stimuleert goede en diervriendelijke omgang met dieren en zet in op het voorkomen van dierenleed. Dat doen we op basis van onze wettelijke taken en de mogelijkheden die we daarin zien. We doen wat we moeten doen en verwachten dat ook eigenaren van dieren hun verantwoordelijkheid nemen.

In Nederland heeft ongeveer de helft van de huishoudens een of meer huisdieren, met in totaal ongeveer 13 miljoen huisdieren (19 miljoen vissen en 10 miljoen hobbydieren niet meegerekend). Uiteraard hebben inwoners van Buren huisdieren. Naar schatting leven in onze gemeente enkele tienduizenden honden, katten, knaagdieren en siervogels. Dat levert veel gezelschap en plezier op maar leidt met enige regelmaat ook tot problemen. Dieren ontsnappen, gaan zwerven en raken gewond. Daarnaast komen situaties voor waarin eigenaren tijdelijk niet voor hun dier kunnen zorgen. Dan kan hulp nodig zijn.

'Diervriendelijk handelen is het uitgangspunt'

Met deze nota maken we inzichtelijk welke taken en rol de gemeente Buren hierin heeft en wat de wettelijke kaders rondom dieren voor een gemeente zijn.

Verder kijken we waar we dierenwelzijn kunnen stimuleren, door passende uitvoering, informatie en educatie en door rekening te houden met dieren in de dingen die we doen en het beleid dat we maken.

Bij dierenwelzijn gaat het om gehouden dieren en vrijlevende dieren. De gemeente Buren gaat uit van de intrinsieke waarde van dieren, zoals dit voor gehouden dieren is vastgelegd in de Wet Dieren. Deze wet stelt:

‘Dieren dienen gevrijwaard te zijn van dorst, honger, onjuiste voeding, fysiek en fysiologisch ongerief, pijn, verwonding of ziekten, angst en chronische stress en dieren moeten normaal soorteigen gedrag kunnen vertonen.’

Vijf vrijheden van Brambell

[1] In 1965 vastgelegd door de Commissie Brambell, vormt anno 2025 nog steeds de basis van dierenwelzijnswetgeving.

2 Uitgangspunten

Dierenwelzijn bestaat uit een divers aantal onderwerpen. Een flink aantal daarvan komt in deze nota meer of minder uitgebreid aan de orde. We zijn daarin echter niet uitputtend.

Met andere woorden: we ontwikkelen niet voor ieder specifiek onderwerp afzonderlijk beleid.

De gekozen reikwijdte is daarmee op schaal van de gemeente Buren, in termen van inwonertal, ruimtelijke inrichting en ambtelijke capaciteit. Het beleid moet realistisch en uitvoerbaar zijn. Daarbij is ook in grote lijnen gekeken hoe vergelijkbare gemeenten in de regio dit aanpakken.

We hanteren in algemene zin vijf belangrijke beleidsuitgangspunten, die op alle aspecten van dierenwelzijn van toepassing zijn:

1. We geven op een kwalitatief goede manier vorm en inhoud aan de uitvoering van onze wettelijke taken.
2. We sluiten aan bij landelijk en provinciaal wet- en regelgeving en beleid.
3. De verantwoordelijkheid voor het welzijn van dieren ligt primair bij de eigenaar, voor zover het gehouden dieren betreft.
4. Als gemeente geven we voorlichting, informeren, stimuleren en faciliteren we waar nodig eigenaren om goede zorg mogelijk te maken. Wat dit concreet inhoudt, zal per onderwerp benoemd worden.
5. Bij (beleids-)ontwikkelingen, waar de gemeente verantwoordelijk voor is en waarin dieren een rol spelen, zullen we het welzijn van die dieren nadrukkelijk afwegen, waarbij wettelijke kaders richtinggevend zijn.

3 Wettelijke kaders

Regelgeving, taken en plichten rondom de positie van en omgang met dieren zijn in Nederland in verschillende wetten vastgelegd. Gemeenten in Nederland hebben verschillende diengerelateerde taken en rollen, die uit deze wetten volgen. In dit hoofdstuk geven we een overzicht van de voor de gemeente Buren relevante wetten en welke taken daar mogelijk uit voort komen.

In sommige gevallen is er sprake van een grijs gebied.

Burgerlijk Wetboek

In Boek 5, artikel 8, lid 3 van het Burgerlijk Wetboek staat hoe de specifieke bewaar- en opvangplicht geregeld is voor gevonden dieren, die vermoedelijk een eigenaar hebben. Deze dieren worden zwerfdieren genoemd. De opvangplicht voor gemeenten geldt voor 14 dagen en het eigendom van het dier kan na deze periode aan een derde (bijvoorbeeld een asiel) worden overgedragen. Van de bewaarplicht kan worden afgeweken als er onevenredige kosten mee gemoeid zijn. Als binnen 14 dagen een eigenaar bekend wordt of zich meldt, komen de kosten voor rekening van de eigenaar.

In Boek 5, artikel 5 is ook de verplichting opgenomen om een gevonden zaak (wat ook een dier kan zijn) te melden bij de gemeente. Zolang de vinder het dier niet in bewaring heeft gegeven aan de gemeente ligt de zorgplicht bij vinder.

Wet Dieren

De Wet Dieren[1] uit 2013 bevat de belangrijkste nationale wetgeving rondom gehouden dieren. Het gaat daarbij om huis/hobbydieren en bedrijfsmatig gehouden dieren. De Wet Dieren vormt het belangrijkste wettelijk kader voor dierenwelzijn van dieren met een eigenaar.

Het is een kaderwet, waarin hoofdlijnen van regelgeving beschreven staan. Deze zijn verder uitgewerkt in verschillende algemene maatregelen van bestuur, besluiten en regelingen, zoals het Besluit Houders van Dieren[2].

‘De intrinsieke waarde van dieren staat centraal in de Wet Dieren.’

Daarnaast bevat de wet verboden op het onnodig pijn en of letsel veroorzaken en aantasting van het welzijn van dieren.

Het Besluit Houders van Dieren is de belangrijkste uitwerking van de Wet Dieren en bevat specifieke regels rondom het houden van dieren met verschillende doelen, welzijnseisen en waarborging van gezondheid. Daarnaast zijn onder meer eisen voor de huisvesting en verzorging beschreven.

Omgevingswet

Met het in werking treden van de Omgevingswet in 2024 zijn tal van wetten onder een grote parapluwet terecht gekomen. Een van deze wetten is de Wet Natuurbescherming, die toeziet op omgang met flora en fauna.

Hierin is ook de zorgplicht opgenomen voor wilde dieren die hulp behoeven. Deze zorgplicht geldt voor iedereen en de gemeente Buren vindt dat deze zorgplicht ook op haar van toepassing is.

Algemene Wet Bestuursrecht

In de Algemene Wet Bestuursrecht is het bestuursrecht geregeld. Onderdeel daarvan is de bewaarplicht van goederen bij bestuursdwang, zoals bij huisuitzettingen. Zoals beschreven in artikel 5.29 en 5.30 heeft de gemeente in zulke gevallen 13 weken bewaarplicht.

Wet Veiligheidsregio's

De Wet Veiligheidsrisico's omvat bepalingen over onder meer rampenbestrijding en crisisbeheersing. Daaruit volgt dat het college belast is met het organiseren daarvan (artikel 2). Veiligheid van mens en dier bij ongevallen en rampen is primair de taak van de brandweer (artikel 3, lid 1a en artikel 25, lid b).

Wet Publieke Gezondheid

In de Wet Publieke Gezondheid zijn de bescherming en bevordering van de volksgezondheid geregeld. Deze taken zijn grotendeels ondergebracht bij de GGD. Dode of zieke dieren kunnen een gevaar vormen voor de volksgezondheid, bijvoorbeeld in het geval van vogelgriep of andere ziektes die van dier op mens kunnen overspringen, de zogenaamde zoönosen.

Het beschermen van de volksgezondheid vormt de aanleiding van de gemeentelijke taak om dode dieren uit de openbare ruimte te verwijderen.

APV

De gemeente Buren heeft in haar Algemene Plaatselijke Verordening (APV) een aantal zaken opgenomen rondom het hebben van dieren. Deze bepalingen gaan vooral over honden. Het gaat om een aanlijngedod en een verplichting van een identificatiekenmerk, artikel 2:57. Dit zorgt ervoor dat ontsnapte honden sneller herenigd kunnen worden met een eigenaar.

Daarnaast zijn er regels vastgesteld voor verontreiniging door honden, om overlast door hondenpoep te voorkomen, artikel 2:58. Tot slot zijn er regels voor (potentieel) gevaarlijke honden, waarbij de burgemeester een volledig aanlijngedod en/of muilkorfgedod kan opleggen, om bijtincidenten te voorkomen, artikel 2:59.

Overzicht wettelijke taken gemeente:

De bovenstaande wettelijke kaders leveren ten minste de volgende wettelijke taken op voor de gemeente Buren.

Taak	Wet	Uitvoerder	Omvang
Opvang zwerfdieren en wildlevende soorten in nood	Burgerlijk Wetboek 5, Wet Dieren en Omgevingswet	- Dierenambulance Tiel - Dierenasiel Tiel	100+ per jaar (zwerf en wild) +- 100 per jaar (hond en kat)
Vervoer zwerfdieren en wildlevende soorten in nood	Idem	Dierenambulance Tiel	+- 600 ritten per jaar +- 1200 meldingen per jaar
Opvang (bewaarplicht) bij bestuursdwang	Algemene Wet Bestuursrecht	Niet formeel geregeld	enkele per jaar (op basis van landelijk gem.)
Algemene zorgplicht voor wildlevende dieren	Omgevingswet (vm. Wet Natuurbescherming)	Eenieder	n.v.t.
Crisisbeheersing en rampenbestrijding	Wet Veiligheidsrisico's	Brandweer	Afhankelijk van incident
Bescherming volksgezondheid	Wet Publieke Gezondheid	GGD	Alle inwoners Geen cijfers over aantal dode dieren in openbare ruimte

4 Gehouden dieren

Dieren worden om meerdere reden door mensen gehouden, zoals huisdieren, die gezelschap en soms ondersteuning bieden. De meeste huisdieren vormen een volwaardig lid van het gezin. Daarnaast worden dieren gehouden voor vermaak of voor voedsel (landbouwdieren).

Eigenaren en houders zijn, zoals ook wij in onze uitgangspunten hanteren, in beginsel zelf verantwoordelijk voor de verzorging en het welzijn van hun dieren, zoals vastgelegd in de Wet Dieren.

Handhaving van de Wet Dieren en onderliggende regelingen en besluiten ligt primair bij andere instanties, waaronder de politie, Landelijke Inspectiedienst Dierenwelzijn (LID) en NVWA.

'Gemeenten kunnen een rol spelen in preventie, educatie en vroegsignalering, ter voorkoming van (onbedoeld) dierenleed.'

Huisdieren

Huisdieren kunnen ontsnappen en gaan zwerven. De zwerfende dieren kunnen, in opdracht van de gemeente, in het asiel worden opgevangen. Zwerven en/of verblijven in een asiel is meestal niet bevorderlijk voor het welzijn van een huisdier. Daarnaast brengt het kosten met zich mee.

Het chippen van een huisdier maakt de zoektocht naar een eigenaar makkelijker en de kans op hereniging groter. Het chippen van honden is verplicht sinds 1 april 2013. Daarnaast is een plicht om huiskatten te chippen in voorbereiding, waarbij de rol van gemeenten nog onduidelijk is.

De chipplicht voor honden heeft bijgedragen aan het tegengaan van illegale fok en handel.

Naast dieren die ontsnappen en gaan zwerven kan het welzijn van een dier ook door leefomstandigheden bij een eigenaar negatief worden beïnvloed. In sommige gevallen gebeurt dat buiten de schuld van een eigenaar om. Bijvoorbeeld dieren van minima, waarvan de eigenaar het juiste voer, de dierenarts

of andere kosten niet kan betalen. In extreme gevallen kan gebruik worden gemaakt van de bijzondere bijstand, indien de diereigenaar hiervoor in aanmerking komt.

‘Ondanks dat de verzorging van een dier primair de verantwoordelijkheid van de eigenaar is kan een gemeente in deze situaties ondersteunen.’

Beleidsdoelstelling

We informeren en faciliteren eigenaren van huisdieren over goede zorg voor hun dier.

Acties

- We zorgen voor goede publieksinformatie via o.a. onze website. Daarin o.a. aandacht voor toegestane huisdieren (huis/hobbydierenlijst), juiste zorg voor huisdieren en de verantwoordelijkheden die je als eigenaar hebt.

Hobbydieren

Hobbydieren zijn landbouwdieren die als hobby in kleine aantallen worden gehouden, zonder winstoogmerk. Schapen, geiten, paarden, runderen, varkens en kippen die in beperkte aantallen worden gehouden, behoren allemaal tot hobbydieren.

Nederland telt veel particulieren, schattingen lopen uiteen van vijftig- tot honderdduizend, die voor hun plezier landbouwdieren houden. Het houden van deze dieren als hobbydieren is, afhankelijk van de situatie, aan meer regels gebonden, dan het houden van een hond of een kat. Dan gaat het om regels over besmettelijke dierziekten, vervoer en goede huisvesting. Voorbeelden van dergelijke dierziekten zijn vogelgriep, varkenspest en mond-en-klauwzeer.

Net zoals bij een huisdier, is iemand die een hobbydier houdt, verantwoordelijk voor de gezondheid van het dier en moet bij het vermoeden van een ziekte een dierenarts ingeschakeld worden. Bij hobbydieren is het belangrijk dat een dierenarts of veearts vaststelt wat een dier mankeert en of dat moet worden gemeld bij de NVWA. De dierenarts weet hoe dat moet en wat de verdere stappen zijn.

Een weide met soortgenoten is meestal de beste plek voor hobbydieren, zowel uit het oogpunt van dierenwelzijn als diergezondheid. De meeste hobbydieren zijn kuddedieren en zij worden bij voorkeur met minimaal één soortgenoot gehouden.

Schuilmogelijkheden

Hobbydieren die permanent buiten staan kunnen last hebben van weersinvloeden. Daarom is het noodzakelijk dat hobbydieren ook een schuilmogelijkheid hebben; bescherming tegen weersomstandigheden zoals hitte, kou, regen en harde wind. Dit is niet alleen een belangrijk aspect van dierenwelzijn, maar ook een wettelijke verplichting, waar eigenaren aan moeten voldoen (Besluit Houders van Dieren (art. 1.6, lid 3)).

In de praktijk ervaren (hobby)dierhouders soms belemmeringen bij het realiseren van goede schuilmogelijkheden, bijvoorbeeld vanwege ruimtelijke regelgeving, landschappelijke inpassing of het aanvragen van een vergunning. Tegelijkertijd wordt door klimaatverandering het belang van voldoende schaduw en beschutting steeds urgenter. Naast het bouwen schuilstallen is ook aanplant van bomen, houtwallen en hagen van belang voor beschutting en voldoende schaduw.

Als gemeente willen we, waar nodig, dierhouders beter faciliteren bij het realiseren van diervriendelijke en passende beschutting, op eigen terrein, met behoud van ruimtelijke kwaliteit.

Beleidsdoelstelling

De gemeente bevordert het welzijn van dieren die permanent buiten verblijven door het realiseren van adequate schuilmogelijkheden mogelijk te maken en actief onder de aandacht te brengen bij dierhouders.

Acties

- De gemeente informeert dierhouders over de mogelijkheden en voorwaarden voor schuilplekken, via de gemeentelijke website.
- We verkennen of vergunningprocedures eenvoudiger en toegankelijker ingericht kunnen worden.
- We brengen goede voorbeelden onder de aandacht en stimuleren landschappelijk passende oplossingen.

Bedrijfsmatig gehouden (landbouw)dieren

Bedrijfsmatig gehouden landbouwdieren, ook wel productiedieren, zijn dieren die primair worden gehouden met een winstoogmerk, als voedselbron, voor wol of om mee te fokken.

Ook voor bedrijfsmatig gehouden dieren is onder meer de Wet Dieren van toepassing. Afhankelijk van de situatie en het dier is aanvullende wet- en regelgeving van toepassing.

Het toezicht op het welzijn van bedrijfsmatig gehouden dieren wordt uitgevoerd door de NVWA.

Daarmee is het dierenwelzijn op deze bedrijven geen gemeentelijke taak.

Als gemeente hebben we wel een rol ten aanzien van bestemmingsplannen en vergunningen bij het vestigen van bedrijven met landbouwdieren. Een vergunning mag niet in strijd zijn met landelijke wetgeving, jurisprudentie en richtlijnen zoals milieuwetgeving, stanknormen en geluidshinder, zoals vastgelegd in de Omgevingswet. Beleid hierover hebben we vastgelegd in de Omgevingsvisie.

In de Omgevingsvisie hebben we ons onder meer een duurzame en diervriendelijke veehouderij ten doel gesteld. Het verbeteren van dierenwelzijn in de veehouderij is hier ook in opgenomen. Bij uitbreiding van intensieve veehouderij wordt gekeken naar het Beter Leven-keurmerk van de Dierenbescherming. Investerings die een extra ‘ster’ van dit keurmerk opleveren en daarmee verbetering van dierenwelzijn

betekenen, gelden als een maatschappelijke tegenprestatie. Hiermee stimuleren we dierenwelzijn verbeterende maatregelen.

Huiselijk geweld en dierenmishandeling

Onderzoek toont aan dat er een duidelijke samenhang bestaat tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling. Slachtoffers van huiselijk geweld – vaak vrouwen en kinderen – melden regelmatig dat ook hun huisdieren mishandeld, bedreigd of als chantagemiddel gebruikt worden door de pleger. Dit kan ertoe leiden dat slachtoffers langer in een onveilige situatie blijven, uit zorg voor hun dier.

Ook blijkt dat kinderen die opgroeien in een gewelddadige thuissituatie, zelf vaker dieren mishandelen. Dierenmishandeling kan daarmee een vroegtijdig signaal zijn van bredere problematiek, zoals huiselijk geweld, verwaarlozing of gedragsstoornissen.

De relatie tussen mensen- en dierenwelzijn vraagt om samenwerking tussen ketenpartners in het sociaal domein en de dierenhulpverlening.

“Dierenmishandeling kan als vroegtijdig signalement dienen en een belangrijke voorspeller zijn van huiselijk geweld. Dierenleed en menselijke problemen zijn niet los van elkaar te zien en het één kan het gevolg zijn van of een signaal zijn voor het ander.”

Beleidsdoelstelling

De gemeente Buren wil de bewustwording over de relatie tussen huiselijk geweld en dierenmishandeling vergroten en een bijdrage leveren aan een integrale benadering van signalering, preventie en hulpverlening.

Acties

- Aandacht vragen en creëren voor relatie huiselijk geweld en dierenmishandeling. Dat doen we door bewustwording te vergroten, de signalering en ketenaanpak te versterken en scholing te stimuleren.

5 Vrijlevende dieren

Vrijlevende dieren zijn alle soorten die in principe niet gehouden worden en zich vrij kunnen bewegen in de openbare ruimte. Ze maken onderdeel uit van de openbare ruimte, zowel de kernen als het buitengebied, en spelen een cruciale rol in elk ecosysteem dat de gemeente Buren rijk is. Vrijlevende dieren zorgen in eerste instantie voor zichzelf en dienen in hun natuurlijke omgeving zoveel mogelijk met rust gelaten te worden. Ingrijpen of ondersteunen vindt alleen plaats in noodzakelijke gevallen.

Biodiversiteit

Bescherming van vrijlevende soorten is vastgelegd in de Omgevingswet en wordt in Buren mede vorm gegeven door een biodiversiteitsplan. Daarin staat onder meer beschreven wat de gemeente doet om de biodiversiteit en soortenrijkheid in stand te houden en te bevorderen. Ook wordt het belang van biodiversiteit en goede ecosystemen nader toegelicht.

Het biodiversiteitsplan 2025-2033 omschrijft onder meer aandacht voor goed bermen-, maai- en slootkantbeheer, weidevogelgebieden en groenblauwe dooradering van de openbare ruimte. Dat heeft een positieve invloed op het habitat en de overlevings- en voortplantingskansen voor wildlevende dieren, zoals vogels, vlinders, amfibieën en marterachtigen.

‘De gemeente Buren heeft een belangrijke rol bij het inrichten van de openbare ruimte en heeft daarmee invloed op de leefwereld van vrijlevende soorten.’

We vinden het belangrijk om rekening met die leefwereld te houden, zowel bij het inrichten als onderhouden van de openbare ruimte. Hoe we daar invulling aan geven is onder meer vastgelegd in de Omgevingsvisie. Daarmee zorgen we dat de openbare ruimte niet alleen een prettige plek is voor mensen om te verblijven en te wonen, maar ook voor vrijlevende dieren.

Amfibieëntrek

Jaarlijks trekken in de maanden februari en maart verschillende amfibieën, zoals kikkers, padden en salamanders, er massaal op uit om zich voort te planten. Ze gaan daarbij richting waterrijke omgevingen, zoals vijvers en sloten. Daarbij moeten deze dieren vaak wegen oversteken en veel dieren sneuvelen in het verkeer. Dat is onwenselijk, ook omdat het vaak kwetsbare soorten betreft.

Wild levende soorten zorgen in principe voor zichzelf en dienen vooral met rust gelaten te worden. De helpende hand van de mens kan soms wel een uitkomst zijn.

Een voorbeeld daarvan is ‘hulp bij het oversteken’ tijdens de amfibieëntrek. Vrijwilligers gaan ‘s avonds op pad om de dieren langs de kant van de weg op te rapen en veilig over te zetten naar de overkant.

De gemeente Buren juicht dit soort initiatieven toe.

Beleidsdoelstelling

De gemeente Buren wil bijdragen aan vrijwillige initiatieven die dierenwelzijn verbeteren, zoals de veilige oversteek van amfibieën tijdens de jaarlijkse trek.

Acties

- Vrijwilligers faciliteren in activiteiten ten behoeve van dierenwelzijn, zoals tijdens de amfibieëntrek. Dat kan bijvoorbeeld via het steunpunt vrijwilligers.

Verwilde katten

Verwilde katten zijn katten zonder eigenaar die vrij leven, meestal in de buitengebieden en kunnen zich redden zonder ondersteuning van de mens. Deze katten zijn meestal in het wild geboren, daardoor

niet gesocialiseerd, niet benaderbaar voor mensen en daarmee niet geschikt om als huisdier bij een eigenaar te wonen. Ook katten van een eigenaar die ontsnappen en langdurig zwerven kunnen verwilderen. Verwilderde katten planten zich snel voort, meerdere nesten per jaar zijn mogelijk.

In Nederland zijn naar schatting enkele honderdduizenden verwilderde katten, die veelal in buitengebieden leven. Dat betekent dat er in de gemeente Buren, afgezet naar landelijk gemiddelde, honderden (of meer) verwilderde katten voorkomen.

Verwilderde katten kunnen een negatieve impact hebben op de biodiversiteit en natuur, door de predatiedruk, met name op plekken waar meerdere katten leven. Verwilderde katten vangen allerlei prooidieren, inclusief beschermde en kwetsbare soorten. Daarnaast wordt overlast van verwilderde katten ervaren, doordat ze vuilniszakken openscheuren op zoek naar voedsel, geurvlaggen afzetten en veel geluid produceren.

Om de impact van de verwilderde kat te verminderen is het belangrijk om populatiegroei tot stoppen te brengen. Alleen wegvangen en/of doden van katten is daarin geen optie. Onderzoek wijst uit dat andere katten zich op dezelfde locatie zullen vestigen.

De beste aanpak is het stimuleren van zogenaamde TNRC-maatregelen. Deze aanpak staat voor Trap (vangen), Neuter (castreren/steriliseren), Return (terugplaatsing of herplaatsing) en Care (monitoring). Hiermee wordt gezorgd dat een kattenkolonie vanzelf uitsterft, zonder dat dieren gedood hoeven worden. Er wordt ook gekeken naar de mogelijkheden van (re)socialisatie bij de gevangen katten, zeker bij kittens, om de dieren alsnog bij een eigenaar te kunnen plaatsen.

Terugplaatsing in het wild vindt nooit plaats in beschermd natuurgebied.

Beleidsdoelstelling

De gemeente Buren wil voorkomen dat de populatie verwilderde katten verder toeneemt. Op termijn is het streven dat de populatie door natuurlijk verloop verdwijnt.

Acties

- We maken afspraken met de dierenambulance, dierenasiel en mogelijk andere partijen over de te nemen TNRC-maatregelen, om populatiegroei te voorkomen.
- Bewustwording: voorkomen van nieuwe verwilderde katten door inwoners te wijzen op mogelijkheden tot chippen.

Overig

Jacht vindt primair plaats in het kader van noodzakelijk wildbeheer, als er sprake is van een publiek belang. Belangrijk is dat jacht plaatsvindt vanwege 'nut en noodzaak'. Wildbeheer wordt geregeld in faunabeheerplannen, waarin afspraken tussen provincie, natuurorganisaties en jagers worden vastgelegd. Jagers dienen zich te houden aan de Omgevingswet, specifiek relevante onderdelen uit de voormalige Wet Natuurbescherming. In beginsel is jacht niet toegestaan in beschermde natuur- en leefgebieden en buiten de daarvoor vastgestelde kaders, zoals openingstijden, vergunning/akte en aantallen dieren. Toezicht en handhaving op deze regelgeving is geen taak van de gemeente Buren.

Hengelsport is in Buren toegestaan, zolang wordt voldaan aan de regels beschreven in de Visserijwet^[1] en men beschikt over een vispas. Er mag alleen in de daarvoor aangewezen wateren gevisst worden en vissen op beschermde soorten is verboden. Het afgeven van vispassen en het handhaven van de regels wordt uitgevoerd door hengelsportfederaties.

[1] wetten.nl - Regeling - Visserijwet 1963 - BWBR0002416

6 Dieren in nood

Dieren, zowel gehouden als wildlevende, kunnen in nood raken en hulp nodig hebben. Zoals vermeld heeft de gemeente een wettelijke opvangplicht van 14 dagen voor dieren met een vermoedelijke eigenaar. Deze opvangplicht en het bijhorend vervoer van deze dieren wordt momenteel uitgevoerd door twee uitvoeringpartners;

- Dierenambulance Tiel zorgt voor het ophalen en vervoeren van dieren én de opvang van onder meer kleine knaagdieren en vogels. Daarnaast wordt actief gewerkt aan hereniging van aangetroffen huisdieren, levend en dood, met hun eigenaar.
- De Stichting Dierenasiel Tiel zorgt voor opvang en verzorging van honden en katten én probeert de eigenaar te achterhalen. Als een eigenaar zich niet meldt, zorgt het asiel ook voor herplaatsing van de dieren in kwestie.

Voor wildlevende dieren geldt een zorgplicht. Dat betekent dat deze dieren zoveel mogelijk met rust gelaten worden. In het geval dat een dier ziek of gewond is en hulp duidelijk nodig is wordt wel hulp geboden. De beoordeling van dergelijke situaties laten we over aan de daarvoor opgeleide professionals. ***'De zorgplicht uit zich voor de gemeente Buren vooral als wildlevende dieren zich zichtbaar in de openbare ruimte bevinden en niet langer normaal (vlucht)gedrag vertonen of anderszins duidelijk wordt dat hulp noodzakelijk is.'***

De taken die hieruit voortkomen worden momenteel uitgevoerd door de Dierenambulance Tiel. Zij halen de dieren op, vangen kleine dieren op in hun kleinschalige opvang en brengen dieren die daarin niet opgevangen kunnen worden naar partnerorganisaties, met een grotere wildopvang.

Gehouden dieren kunnen, zonder dat ze ontsnapt of vermist zijn, ook in nood zijn. Die nood kan ontstaan door hun leefomstandigheden of de situatie waarin hun eigenaar zich bevindt of omdat ze gewond zijn.

De verantwoordelijkheid voor de verzorging en het welzijn van deze dieren ligt bij hun eigenaren, net als het zoeken van hulp als dit niet lukt.

Beleidsdoelstelling

De gemeente Buren wil zorgen voor passende uitvoering van de wettelijke taken rondom dierenwelzijn. Daarnaast wordt er ingezet op meer bewustwording over het handelen bij het zien van een dier in nood, onder meer door goede informatievoorziening voor inwoners.

Acties

- We maken passende en toekomstbestendige afspraken met de dierenambulance en het dierenasiel over de uitvoering van de wettelijke taken.
- We zorgen voor goede publieksinformatie met aandacht voor handelingsmogelijkheden bij dieren in nood. Onderdeel daarvan is een overzicht van organisaties met bijhorende verantwoordelijkheden.

7 (Potentieel) gevaarlijke dieren

Wolf

De wolf komt in groeiende aantallen voor in verschillende gebieden in Nederland. Ook in de gemeente Buren is de wolf de afgelopen jaren meerdere keren gezien. Deze ontwikkeling is een goed teken voor de biodiversiteit en de staat van de natuur. Tegelijkertijd roept de aanwezigheid van de wolf zorgen en vragen op vanwege het gevaar dat de wolf kan vormen voor mensen en andere dieren.

Beleid op het beheren van de wolf en het afhandelen van ontstane schade is een taak voor de provincies, waarin we als gemeente geen actieve rol hebben. De gemeente Buren neemt meldingen en signalen over de wolf serieus en deelt deze met de provincie Gelderland.

De wolf had tot voor kort een strikt beschermde status en wordt om die reden niet actief beheerd. De provincie Gelderland zet daarom in op voorlichting en preventie. Zo zijn er subsidieregelingen beschikbaar voor wolfwerende rasters voor weilanden met landbouwdieren, zoals schapen en pony's.

Daarnaast vergoedt de provincie in beginsel de schade die ontstaan is door een aanval van een wolf. De beschermingsstatus van de wolf is in Europa onderwerp van gesprek. De status is op 6 mei 2025 door het Europees Parlement bijgesteld naar 'gewoon' beschermd. Die aanpassing biedt ruimte voor een bijgesteld provinciaal beheerbeleid voor de wolf. Daarvoor moet eerst de landelijke regelgeving worden aangepast.

Honden en bijtincidenten

Binnen de bebouwde kom geldt een aanlijnplicht voor alle honden om weglopen van de hond en confrontaties met andere honden of gevaarlijke verkeerssituaties te voorkomen. Daarnaast biedt de APV de mogelijkheid tot aanvullende maatregelen als een hond (potentieel) gevaarlijk is voor mensen en/of andere dieren.

Bij incidenten vallen binnen onze gemeente onder het domein openbare orde en veiligheid. De burgemeester heeft, op grond van artikel 172, lid 3 van de Gemeentewet en artikel 2:59 van onze APV, de bevoegdheid om bij gevaarlijk of hinderlijk gedrag van een hond een aanlijn- of muilkorfgebod op te leggen.

Samenvattend bepaalt artikel 2:59 APV (nieuwe APV 2025) onder meer:

- Dat de burgemeester een hond als gevaarlijk kan aanmerken;
- Dat bij een aanlijngebod de lijn maximaal 1,50 meter mag zijn;
- Dat een muilkorf aan specifieke eisen moet voldoen (materiaal, sluiting, veiligheid);
- Dat de betreffende hond voorzien moet zijn van een microchip met uniek identificatienummer.

De gemeente hanteert hierin een gedragsgerichte benadering: alleen wanneer het gedrag van een hond aantoonbaar gevaar oplevert voor de omgeving worden maatregelen overwogen.

De landelijke lijst met hoog-risicohonden, die door de Raad voor de Dieraangelegenheden[1] is opgesteld, biedt een belangrijk handelingsperspectief in de beoordeling van incidenten.

[1] file:///H:/Mijn%20Downloads/Lijst_met_hoog-risico_honden+(2)%20(1).pdf

8 Evenementen met dieren

Bij evenementen binnen de gemeente Buren worden soms dieren ingezet voor educatieve of recreatieve doeleinden. Hoewel dit vaak als verrijking voor een evenement wordt gezien, is het van belang dat hierbij het dierenwelzijn niet geschaad wordt en wordt voldaan aan de geldende wet- en regelgeving. Per 1 juli 2024 is de landelijke huis- en hobbydierenlijst (de zogeheten positieflijst) voor zoogdieren in werking getreden. Deze lijst bepaalt welke zoogdiersoorten nog zijn toegestaan voor particulier bezit en gebruik, ook in het kader van publieke activiteiten zoals evenementen. Alleen zoogdieren die op deze lijst staan, mogen nog worden gehouden of tentoongesteld. Er geldt een overgangsregeling voor dieren die niet op de lijst staan, maar voor 1 juli 2024 al gehouden werden. Voor andere diersoorten, zoals vogels en amfibieën, zijn vergelijkbare lijsten in voorbereiding.

De gemeente ziet toe op het verantwoord gebruik van dieren binnen haar grondgebied. Dat betekent dat organisatoren van evenementen waarin dieren worden ingezet, gehouden zijn aan duidelijke voorwaarden met betrekking tot dierenwelzijn, hygiëne en veiligheid voor zowel mens als dier. Voor uiteenlopende activiteiten worden regelmatig dieren gehuurd, zoals bij evenementen of tijdelijke attracties. Het transport, de tijdelijke huisvesting en de onbekende omgeving kunnen stress en ongemak veroorzaken. Bovendien kunnen deze dieren niet altijd hun natuurlijke gedrag voldoende vertonen. Het verhuren van dieren kan op gespannen voet staan met de erkenning van hun intrinsieke waarde en hun welzijn. De gemeente Buren vindt daarom dat terughoudend met verhuur van dieren moet worden omgegaan. Als er sprake is van een educatief of maatschappelijk doel van een activiteit kan verhuur van dieren, met goede borging van dierenwelzijn, plaatsvinden.

De gemeente Buren is geen voorstander van verhuur van dieren als het primaire doel van de activiteit vermaak betreft.

Beleidsdoelstelling

Het waarborgen van het dierenwelzijn bij evenementen binnen de gemeentegrenzen, in lijn met landelijke wetgeving.

Acties

- Vergunningaanvragen voor evenementen met dieren worden expliciet getoetst aan landelijke wetgeving omtrent dierenwelzijn.
- De gemeente huurt zelf in beginsel geen dieren in voor activiteiten. Uitzondering kunnen educatieve doeleinden zijn, waarbij het dierenwelzijn goed gewaarborgd is.
- Beter waarborgen van dierenwelzijn tijdens evenementen door informatievoorziening en sturen op inzet van gecertificeerde en deskundige organisatoren en informeren van toezichthouders, zoals NVWA en LID, om steekproefsgewijze controles mogelijk te maken.

9 Financiën

Het huidige budget is €46.000 per jaar en wordt uitsluitend gebruikt voor de uitvoering van de wettelijke taken door de Dierenambulance Tiel en Stichting Dierenasiel Tiel.

Beide partijen hebben een inkoopovereenkomst met een zogeheten lumpsum vergoeding, die in twee halfjaarlijkse termijnen wordt betaald. De vergoeding staat daarmee los van de hoeveelheid meldingen, het aantal dieren dat geholpen moet worden en hoelang dieren opvang en zorg nodig hebben.

Huidig

Organisatie	Taak	Bedrag
Dierenambulance Tiel	Vervoer van zwerfdieren en dieren in nood, opvang gehouden knaagdieren en de facto kleinschalige opvang wildlevende dieren	€18.000

Stichting Dierenasiel Tiel	Opvang en verzorging honden en katten	€28.000
Totaal		€46.000

2026 en verder

In 2025 worden voor 2026 en verder nieuwe afspraken met de Dierenambulance Tiel en Stichting Dierenasiel gemaakt over nieuwe contracten, waarbij rekening wordt gehouden met een reële kostenstijging. Op dit moment is nog niet duidelijk wat de precieze omvang daarvan zal zijn. Uit de gesprekken zal dit nader moeten blijken, net als welke opgaven er bij beide partners liggen. De kostenstijging over 2026 zal worden meegenomen in de 1e bestuursrapportage 2026. Aangezien de toename in kosten structureel van aard is, zal deze ook worden opgenomen in de Kadernota 2027.

Later in 2025 zal het college een uitvoeringsprogramma vaststellen. De uitvoering van activiteiten uit dit programma zal vooral ambtelijke inzet vragen. Deze ambtelijke inzet is reeds meegenomen in de Kadernota 2026. De verdere kosten voor de activiteiten uit het uitvoeringsprogramma zullen bij het vaststellen in kaart worden gebracht en opgenomen in de 1e bestuursrapportage 2026 en, waar nodig, in de Kadernota 2027.

Vastgesteld in de openbare vergadering van 30 september 2025.

namens de gemeenteraad van Buren,

de griffier, R. Kuipers

de voorzitter, H.M. Ostendorp